

langt fra mig. Men med Hensyn til Sanatoriernes Virkninger overfor denne bestemte Sygdom, Tuberkulosen, tror jeg dog, at der kan næres nogen Mistvivl. Og denne Mistvivl skyldes ikke egen Selvklogskab, den støttes paa statistiske Data, som jeg i sin Tid fremsatte for Tuberkulosekommissionen, og som ikke blot ikke bestrædes af Kommissionens sagkyndige, men som tværtimod godkendtes. Disse Data stamme fra Tyskland, der, som bekendt, er gaaet i Spidsen for Sanatoriebevægelsen, og som derfor allerede har en forholdsvis gammel Erfaring at støtte sig til. Denne Statistik viser, at der fra Sanatorierne kun udskrives som helbredede 25 pCt., altsaa 1 af 4. Det kunde jo synes noget lidt, og dog vil jeg sige, at for mig vilde et saadant Resultat ikke tage sig helt mistrøstigt ud, hvis der ikke knyttede sig særlige Omstændigheder til disse Tal. Men man maa vide, at i de Sanatorier, hvorfra disse Tal stamme, optages kun Tuberkulosepatienter, der efter Undersøgelse af Sanatoriælægen ere erkendte for at være helbredelige, og naar af disse helbredelige kun 1 af 4 erklæres for helbredet, maa jeg tilstaa, at det er noget lidt. Men endnu værre turde det være, naar det er givet, at man kun har ringe, og overhovedet nogen, Sikkerhed for, at der ikke mellem disse faa Procent helbredede sker et meget stort Tilbagefald, naar vedkommende kommer tilbage under deres gamle uheldige Livsforhold, usunde Boliger, strengt Arbejde, uhensigtsmæssig Ernæring osv. Disse Data her fra et fremmed Land kan man maaske, om ikke just drage i Tvivl, saa dog stille sig noget kritisk overfor, men de bekræftes imidlertid ganske af de Erfaringer, vi i den korte Tid her have opnaaet. Der findes et Bilag til Folke-tingets Betænkning, der opgiver, hvorledes Resultatet er for Boserup Sanatorium, og det bekræfter ganske de Data, jeg her har anført. Mine Mistvivl om Virkningerne af disse Sanatorier til Tuberkulosens varige Bekæmpelse tiltage desuden ved den Betragtning, at naar saa faa blive helbredede ad den Vej, saa er det givet, aldeles givet, at Tilgangen af nyangrebne vil blive uendelig meget større end Tallet paa dem, man ad den Vej faar helbredede. Det bliver altsaa et rent Sisufusarbejde, man her har paataget sig. Og mine Mistvivl om hele denne Vej ere ikke blevne svækkede ved ret indgaaende Samtaler med meget fremragende Læger i Tyskland, der alle udtale sig meget skeptisk om Tuberkulosepatienters Helbredelighed. De vare vel alle enige om,

at der var en Mulighed for, at Tuberkulosepatienter paa et ikke for fremskredent Stadium vilde kunne virkelig helbredes gennem et Sanatorieophold, naar dette blev tilstrækkeligt langt, Efterkuren ligeledes tilstrækkelig lang, og naar det tillige var Mennesker, hvis Livsvilkaar vare saaledes, at de i deres senere Liv kunde opfylde alle hygiejniske Fordringer. Og dog, tilføjedes der, vilde saadanne Tilfælde af virkelig Helbredelse, som man paa ingen Maade vilde sige var umulig, være Undtagelser, og Regelen, selv overfor denne Klasse af Mennesker, vilde være, at de kun bleve stærkt bedrede. Derimod vare de ganske enige om, at Sanatoriebehandling overfor den store arbejdende Del af Befolkningen sikkert vilde bringe ikke ringe Skuffelse.

Nu tænker jeg mig selvfølgelig ikke, at disse mine her anførte statistiske Data og private Lægeudtalelser skulde gøre det samme Indtryk paa ærede Medlemmer, som de have gjort paa mig. Det forudsætter jeg ingenlunde. Derimod kunde jeg tænke mig, at de vare tilstrækkelige til at vise, at denne Sag dog kan ses fra to Sider, og at det vilde bidrage til, at man ikke gik til Gennemførelsen af dette Lovforslag uden den nøjeste og alvorligste Overvejelse, en Overvejelse, som jeg for øvrigt ikke tvivler om, at dette høje Ting vil skænke den alene af finansielle Grunde. Thi man staar jo — hvad mærkeligt nok, til min Forundring, ikke er fremhævet af nogen af de ærede foregaaende Talere — i et saa godt som fuldstændigt Mørke overfor Størrelsen af de finansielle Ofre, dette Lovforslag kan medføre. Det eneste, der, saa vidt jeg kan skønne, kan ses, er den halve Million, som skal bevilges paa Finansloven og bruges i Løbet af 5 Aar. Overfor alt det andet ved man ikke, hvad man skal sige, men sikkert er det, at Ofrene kunne og sandsynligvis ville blive meget betydelige. At det altid maa vække Betænelighed, naar et Lands Finanser ikke ere alt for glimrende — og det antager jeg, ingen vil paastaa om vore —, at paatage sig en ubestemt, stor og ny Byrde, det kan jeg vel nok gaa ud fra, men dobbelt betænkeligt synes det mig at blive paa et Tidspunkt, hvor man staar overfor meget store ekstraordinære Udgifter, der dels ere vedtagne, og dels ere under den stærkeste Opsejling. Jeg skal rent kursorisk og kalkulatorisk nævne nogle. De aarlige Udgifter til Jernbanevæsenet have lang Tid været og kunne beregnes til i lang Tid at ville blive gennemsnitlig 11